

Øget Kina-frygt i Vesten netop nu, hvor vi ser en kinesisk økonomisk afmatning

I Vesten er der en øget frygt for Kinas økonomiske dominans. Og det er paradoksalt, eftersom vi ser en økonomisk afmatning i landet, som risikerer at blive fanget i det såkaldte 'Middle Income Trap'.

Af Svend Roed Nielsen, Tænk tanken Europa, den 18. september 2024

En epoke med høj kinesisk vækst er ovre.

Kinas økonomiske vækst, målt i BNP-udviklingen, har vist en klar faldende trend over de senere år, og den udvikling forventes af blive videreført i de nærmeste år fremover, som figuren viser nedenfor.

Kinas vækst i BNP fra 2013-2023 samt udsigter frem mod 2029

Årene 2024-2029 er angivet som forventede vækstrater
Grafik: Tænk tanken EUROPA - Kilde: IMF - Hent data - Lavet med Datawrapper

Kina har i de seneste tre årtier vist imponerende økonomiske resultater med uafbrudt høj BNP-vækst og i mange år med vækststal over 10 %. Det har løftet Kinas BNP til i 2022 at udgøre 73 % af USA's BNP mod kun 7 % i 1990. Samtidig er mio. af kinesere kommet ud af fattigdom, og bruttonationalindkomsten pr. indbygger (BNI/CAP) nåede i 2023 op på 13.000 \$.

Det bringer Kina op i gruppen af øvre mellemindkomstlande i verden.

Kina kan som andre lande blive fanget i den såkaldte 'Middle Income Trap'

Den økonomiske vækst i Kina faldet ligger nu i størrelsesordenen 5 %, og prognoserne peger mod vækststal, der i bedste fald kan blive på dette niveau, men meget sandsynligt lavere. Et hurtigt og skarpt fald fra tidligere tiders tocifrede vækststal.

Denne udvikling har givet anledning til spekulationer, om Kina nu er faldet i den såkaldte 'Middle Income Trap' (MIT) – et begreb, som betegner lande, der med høje årlige vækststal over en længere årrække har kæmpet sig op fra gruppen af lavindkomstlande til gruppen af mellemindkomstlande, hvorefter de så går ind i en lang lavvækstperiode, og hvor kun få af dem når op i gruppen af højindkomstlande, mens de fleste går i stå. Bliver det også Kinas skæbne?

Det er klart ikke den udvikling, de kinesiske ledere ønsker. De har ambitioner om at fortsætte med relativ høj vækst, også fremover, omend ikke med tocifret vækst.

I år er målet en 5 % vækst i BNP, og i 2035 ønsker Kina at nå et BNI/CAP, der svarer til gennemsnittet for gruppen for de økonomisk mest udviklede lande, som i 2023 havde et gennemsnitligt BNI/CAP på godt 58.000\$. Det er endog meget langt over Kinas BNI/CAP, der som nævnt var på 13.000\$ i 2023 og derfor langt fra sikkert, at Kina når sit BNI/CAP-mål i 2035.

Verdensbanken opdelte i 2024 verdens lande i følgende kategorier efter deres BNI/CAP:

Lavindkomstlande	BNI/CAP under 1.145 \$
Lavere mellem- indkomst	BNI/CAP 1.146- 4.515 \$
Højere mellem- indkomstlande	BNI/CAP 4.516- 14.005 \$
Højindkomstlande	BNI/CAP over 14.005 \$

Meget få af de lande, der tilhører de to mellem-indkomstlande-grupper, har vist sig i stand til at bryde glasloftet op til gruppen af højindkomstlande. Dette er i de senere år kun sket for ganske få lande som fx Saudi Arabien, Letland, Sydkorea og Chile.

Langt de fleste mellemindkomstlande er fanget i MIT i årtier, og det er kun få, der lykkes med at bryde ud [...]

Selv om enkelte lande kommer ud af MIT, så er der meget langt op til de BNI/CAP, der gælder for de økonomisk set mest udviklede lande, såsom USA på 80.300 \$ og Danmark med 73.360 \$ [...]

Styrker og svagheder i Kinas statsstyrede økonomiske model

Kina synes derfor overordnet at have valgt de rigtige redskaber for fortsat økonomisk udvikling. Men det kinesiske styre har i processen begået betydelige fejl.

Den kinesiske statsstyrede økonomi har været for langsom til at tilpasse sig markedet, og dermed den reelle efterspørgsel. Desuden har man ikke kunnet skabe den forventede og

nødvendige interne efterspørgsel, og det koster dyrt – også på økonomisk vækst.

Kinas politiske system har både fordele og ulemper sammenlignet med en vestlig markedsøkonomi. [...]

Med sin statsstyrede økonomi har Kina nået bedre resultater end de fleste udviklingslande med markedsøkonomi, men kan det også holde fremover?

Landets arbejdsstyrke i den produktive alder ventes at falde med 1 % fremover om året. Der er ganske vist muligt at trække mange flere arbejdsløse, især fra landdistrikterne, ind i mere effektiv produktion, men produktivitetstigningen i Kina har været faldende over de senere år fra 3 % til nu cirka 1 %.

Hertil kommer, at den statsstyrede banksektor ikke har været god til at investere i de mindre og ofte produktive private virksomheder samt i servicesektoren, der nu burde få øget vægt.

Den offentlige gæld er relativ lav, og der efterspørges nu en mere ekspansiv finanspolitik for at sætte gang i væksten, der i første halvår af i år kun lød på 4 %, som altså er under det officielle mål på 5 % BNP-vækst.

Der kan være udviklingsfaser, hvor statsstyrede økonomier giver gode resultater. Der kan lægges klare og langsigtede planer, og planerne kan føres benhårdt ud i livet uden tidstab med demokratiske beslutningsprocesser.

Dette kan være en styrke især i de tidlige udviklingsfaser, hvor de primære økonomiske beslutninger er at allokere store infrastrukturinvesteringer til sektorer, der nødvendigvis skal udbygges, for at rammerne for en mere effektiv produktion i virksomhederne kan komme på plads. Det var det, der var i fokus, da Kina prioriterede en udbygning af infrastrukturen.

Men allerede da man satsede på at udbygge boligforsyningen, gik det galt.

Konsekvensen var store tabsgivende investeringer. Først i boligsektoren, og nu også i en række prioriterede industrisektorer såsom el-biler, solceller og vindmøller med mere. Dette har så resulteret i en aggressiv eksportpolitik for derved at presse den overskydende produktion ud på verdensmarkedet.

Det får naturligvis omverdenen til at svare igen med handelsrestriktioner, der skal imødegå den omfattende statssubsidierede kinesiske eksport, som udkonkurrerer det, der ses som vital produktion i de velstående vestlige lande såvel som i stigende grad i udviklingslandene i Det Global Syd.

Dette vil ifølge IMF betyde, at Kina "vil snuble" i form af lavere fremtidige vækstrater. Men IMF vurderer samtidig, at Kina med en justeret økonomiske politik kan fastholde et væksth-niveau, der er højere end gennemsnittet hos de mest udviklede økonomier. [...]